

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи номзади Шарифзода Лутфулло Абдулло дар мавзуи «Арзишҳои илмӣ ва адабии номаҳои Садриддин Айнӣ ва Мирзо Турсунзода» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илми филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ

Диссертатсияи Шарифзода Лутфулло Абдулло, ки ба таҳқиқи номаҳои ду симои дурахшони адабиёти муосири тоҷик бахшида шудааст, метавон аз ҷиҳати муҳтаво ва аҳаммияти илмӣ муҳим ва боарзиш дар адабиётшиносии тоҷик ба шумор овард. Аз диссертатсия маълум аст, ки пажӯҳиши номаҳои адибони муосири тоҷик аз вазифаҳои пурмасъулият ва асосии адабиётшиносӣ ба шумор меояд.

Маълум, ки номанависӣ дар адабу фарҳанги тоҷикӣ таърихи чандасра дорад ва нома чун воситаи расонидани паём, бешубҳа, дар ҳама давру замон дар шаклу воситаҳои гуногун вучуд доштааст. Нома, чизе муҳимтар, балки шакли фикри интиқоли мебошад, ки хасоиси муҳимми фарҳанги иттилоърасониро муайян мекунад. Бо ин ҷиҳат шаклу тарзи баёни он мақсадҳову ғаразҳои сиёсии он дар давру замонҳои гуногун тағйир пазируфтааст. Ба ин маънӣ номанависии давру замонҳо, аз ҷумла муншаоти классик аз номанависии муосир аз ҳам тафовутҳо доранд. На танҳо систем ва сохтори номаҳои давлативу расмӣ, балки номаҳои хусусӣ низ тағйир карданд. Номаҳо агар пештар мубоҳисавӣ ва сиёсӣ буданд, аммо бештар ҷанбаи хусусӣ доштанд. Дар давраи нав бо нигоҳи доштани хусусиёти мазкур, ҷиҳати иҷтимоии номаҳо муҳим ба шумор оварда мешуд. Хосса, агар шахсиятҳо аз афроди идорӣ ва илмиву адабӣ бошанд, пас моҳияти навиштаҳои эшонро бештар масъалаҳои фарҳангии иҷтимоӣ ташкил меод. Муҳим он аст, ки номаҳо бо оҳанги маҳрамонашон, бисёр масъалаҳои хирфаии илму адабро фаро мегирифтанд, ки ба таври расмӣ гуфтанишон имкон надошт. Бинобар ин, кори Лутфулло Шарифзода дар бораи арзишҳои

илмию адабии номаҳои Садриддин Айни ва Мирзо Турсунзода аҳаммияти хоссае касб менамояд.

Аз автореферати диссертатсия бармало мегардад, ки пажӯҳиши мавриди назар аз мукаддима, ҷаҳор боб, бист фасл, хулоса ва феҳрасти манобеъ иборат аст.

Боби якум «Робитаи дӯстӣ ва эҷодии устод Айни ва М. Турсунзода» ном дошта, муҳаққиқ равобити дӯстӣ ва эҷодии устод Айни ва М. Турсунзодаро на танҳо дар асоси номаҳо, балки сарчамаҳои дигар, аз ҷумла таҳқиқоти олимону адибон таҳқиқ намуда, ба натиҷаҳои ҷолибе расидааст.

«Бозтоби масъалаҳои адабиётшиносӣ дар номаҳои С. Айни ва М. Турсунзода» мавриди баррасии боби дувум аст ва дар он тасвирҳои воқеӣ ва бархурдҳои мафкуравии сиёсӣ дар фаъолияти адибон таҳқиқ шудааст. Аз ҷумла, муҳаққиқ муносибати ду адибро бо симоҳои адабии Мовароуннаҳр, ки бар асоси ғаразҳои сиёсӣ дар ҷомеаи шуравӣ баҳогузорӣ мешуданд, баррасии солим намудааст.

Дар боби сеюм мулоҳизаҳои илмӣ адабии С. Айни дар бораи арзиши таърихӣ ва адабию фарҳангии «Ёддоштҳо» тавассути мукотибот бо М. Турсунзода мавриди баррасӣ аст. Масъалаҳои муносибати аҳли адаби-замони шуравиро ба «Ёддоштҳо», мулоҳизаҳои интиқодии устод Айниро ба муқарризони асар, аз ҷумла раиси Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон М. Турсунзода, баҳсу мунозираҳои мунаққидону адибони шуравиро ба таҳқиқ гирифта, бо эътимод бо мунаққидони номӣ баҳс менамояд. Муҳим ин аст, ки Лутфулло Шарифзода соҳиби истиқлоли андеша буданаширо нишон медиҳад.

Андешаҳои С. Айни доир ба арузи тоҷикӣ дар мукотиботаш мавриди баррасии боби охир аст. Муҳаққиқи ҷавон дар заминаи баҳсҳои роиҷ арузи тоҷикиро ҳосили заковату тафаккури миллии тоҷикӣ медонад ва дар асоси шаш номаи устод Айни масъаларо ҷиддӣ ва боасос таҳқиқу таҳлил намудааст.

Дар хулоса, маҷмуан, арзиши илмӣ, адабӣ ва фарҳангии номаҳои С. Айнӣ ва М. Турсузода натиҷагирӣ гардида, ҳамчунин, оид ба арзишҳои тарбиявӣ маърифатии номаҳо низ баҳс шудааст, ки хеле муҳим аст.

Умуман, дар таҳқиқот лабораторияҳои эҷодии ду адиб ва дар ҳамин замина афкори адабӣ-эстетикӣ онҳо аз ҳайси илмӣ мавриди пажӯҳишу таҳлил қарор гирифтааст.

Автореферати диссертатсия, гузоришҳои илмӣ ва мақолаҳои ба ҷоп расонидаи Шарифзода Лутфулло Абдулло муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос намуда, аз лаёқати баланди илмии диссертатсиянавис гувоҳӣ медиҳанд.

Диссертатсияи Шарифзода Лутфулло Абдулло дар мавзӯи «Арзишҳои илмӣ ва адабии номаҳои Садриддин Айнӣ ва Мирзо Турсунзода» таҳқиқоти анфомёфта буда, дар сатҳи зарурии илмӣ таълиф шудааст. Диссертатсия бо муҳимият, навгонии илмӣ ва арзиши назарӣ амалиаш ба талаботи КОА-и назди Президенти ҶТ ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ сазовор мебошад.

**Номзоди илмҳои филологӣ,
ходими пешбари илмии Институти забон
ва адабиёти ба номи Рӯдакии АМИТ**

Набиев А.М.

**Имзои А.М. Набиевро тасдиқ мекунам:
Нозири калони кадрҳои
Институти забон ва адабиёти
ба номи Рӯдакии АМИТ**

Нарзикулова Ҳ.М.

15.08.22.

**Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 21
Тел: (+992) 221-70-30; 221-32-02
E-mail: iza@mail.ru; anabavi46@mail.ru**